Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
PAOLA MENGOZZIEGO
przedstawiona w dniu 15 września 2016 r.[1]

Sprawy połączone C-508/15 i C-509/15

Sidika Ucar
przeciwko
Land Berlin (C-508/15)
oraz
Recep Kilic
przeciwko
Land Berlin (C-509/15)

[wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożone przez Verwaltungsgericht Berlin (sąd administracyjny w Berlinie, Niemcy)]

Odesłanie prejudycjalne — Układ stowarzyszeniowy między Unią Europejską a Turcją — Prawo pobytu członków rodziny tureckiego pracownika należącego do legalnego rynku pracy państwa członkowskiego — Warunki — Wymóg przynależności członka rodziny rozdzielonej do legalnego rynku pracy przez trzy pierwsze lata pobytu członka jego rodziny

1. W niniejszych dwóch wnioskach o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Verwaltungsgericht Berlin (sąd administracyjny w Berlinie, Niemcy) zwraca się do Trybunału o wyjaśnienie kwestii warunków, po spełnieniu których członkowie rodziny pracownika tureckiego zamieszkałego w państwie członkowskim Unii Europejskiej powinni uzyskać prawo do wykonywania pracy najemnej. Warunki te zostały określone w art. 7 decyzji nr 1/80 z dnia 19 września 1980 r. w sprawie rozwoju stowarzyszenia (zwanej dalej „decyzją nr 1/80") wydanej przez Radę Stowarzyszenia ustanowioną na mocy Układu ustanawiającego stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją, podpisanego w dniu 12 września 1963 r. w Ankarze (Turcja) przez Republikę Turcji z jednej strony i przez państwa członkowskie EWG oraz Wspólnotę z drugiej strony, zawartego, zatwierdzonego i ratyfikowanego w imieniu tej ostatniej decyzją Rady 64/732/EWG z dnia 23 grudnia 1963 r.[2] (zwanego dalej „układem stowarzyszeniowym EWG–Turcja").

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Decyzja Rady w sprawie zawarcia Układu ustanawiającego stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją (Dz.U. 1964, 217, s. 3685).

I – **Ramy prawne**

A – *Decyzja nr 1/80*

2. Artykuł 6 ust. 1 decyzji nr 1/80 ma następujące brzmienie:

„Pracownik turecki legalnie zatrudniony na rynku pracy państwa członkowskiego ma w tym państwie, z zastrzeżeniem postanowień art. 7 dotyczącego dostępu członków jego rodziny do zatrudnienia, prawo:

— po roku legalnego zatrudnienia, do odnowienia pozwolenia na pracę u tego samego pracodawcy, o ile jego stanowisko zostaje zachowane;

— po trzech latach legalnego zatrudnienia i z zastrzeżeniem pierwszeństwa pracowników z państw członkowskich Wspólnoty, przyjęcia, w tym samym zawodzie u dowolnego pracodawcy, oferty pracy złożonej na normalnych warunkach i zarejestrowanej przez służby zatrudnienia tego państwa członkowskiego;

— po czterech latach legalnego zatrudnienia, dostępu do dowolnej pracy najemnej" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej decyzji poniżej].

3. Artykuł 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 dotyczy praw przyznanych członkom rodziny pracownika tureckiego należącego do legalnego rynku pracy państwa członkowskiego, którzy uzyskali zgodę na dołączenie do tego pracownika. Stanowi on, że członkowie ci „mają prawo przyjęcia – z zastrzeżeniem pierwszeństwa pracowników z państw członkowskich Wspólnoty – dowolnej oferty pracy, jeżeli zamieszkują tam legalnie od co najmniej trzech lat [oraz] korzystają ze swobodnego dostępu do dowolnej pracy najemnej, jeżeli zamieszkują tam legalnie od co najmniej pięciu lat".

4. Artykuł 14 ust. 1 decyzji nr 1/80 stanowi, że „[p]rzepisy niniejszej sekcji stosuje się z zastrzeżeniem ograniczeń uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego".

B – *Prawo niemieckie*

5. Przepisy mające znaczenie dla rozpatrywanych spraw znajdują się w Gesetz über den Aufenthalt, die Erwebstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (ustawie o pobycie, zatrudnieniu i integracji cudzoziemców na terytorium federacji, zwanej dalej „AufenthG") [3].

6. Paragraf 4 ust. 5 AufenthG stanowi, że „[c]udzoziemiec, któremu przysługuje prawo pobytu na podstawie układu stowarzyszeniowego EWG–Turcja, jest zobowiązany wykazać, iż przysługuje mu prawo pobytu, poprzez okazanie zezwolenia na pobyt, o ile nie posiada on zezwolenia na osiedlenie się ani zezwolenia na pobyt stały w UE. Zezwolenie na pobyt wydawane jest na wniosek".

7. Paragraf 53 AufenthG ma następujące brzmienie:

„Cudzoziemiec podlega wydaleniu:

1. w wypadku prawomocnego skazania za co najmniej jedno przestępstwo umyślne na karę co najmniej trzech lat pozbawienia wolności lub orzeczenia środków stosowanych wobec nieletnich na okres co najmniej trzech lat, prawomocnego skazania za przestępstwa umyślne na kary pozbawienia

3 — Ustawa z dnia 30 lipca 2004 r. (BGBl I 2004, s. 1950), opublikowana w dniu 25 lutego 2008 r. (BGBl I 2008, s. 162).

wolności lub orzeczenia środków stosowanych wobec nieletnich na łączny okres co najmniej trzech lat w ciągu lat pięciu, lub gdy podczas ostatniego skazania zastosowano wobec niego środek zabezpieczający o charakterze izolacyjnym[;]

2. w wypadku prawomocnego skazania za przestępstwo umyślne podlegające ustawie o środkach odurzających […] lub orzeczenia środków stosowanych wobec nieletnich na okres co najmniej dwóch lat lub na prawomocną karę pozbawienia wolności bez możliwości zawieszenia jej wykonania […]".

8. Paragraf 55 AufenthG stanowi, że „[c]udzoziemiec może zostać wydalony, jeżeli jego pobyt stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego lub innych podstawowych interesów [Niemiec]" [4], w szczególności jeżeli dopuścił się „naruszenia przepisów prawa, orzeczeń czy też środków sądowniczych lub administracyjnych, które nie stanowi zwykłego, jednorazowego czynu albo czynu mającego niewielką szkodliwość […]" [5].

II – **Postępowania główne, pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem**

A – *Sprawa C-508/15*

9. Sidika Ucar jest obywatelką turecką, która w 1977 r. wyszła za mąż za obywatela tureckiego Ökkesa Ucara. Mieli oni razem czwórkę dzieci, zanim rozwiedli się w 1991 r. Jeszcze w tym samym roku Ö. Ucar opuścił Turcję, gdzie zamieszkiwał wraz z rodziną, i udał się do Niemiec, gdzie zawarł związek małżeński z obywatelką Niemiec. W 1996 r. uzyskał on wydane przez organy krajowe zezwolenie na pobyt na czas nieokreślony. W 1999 r. drugie małżeństwo Ö. Ucara zakończyło się rozwodem. We wrześniu 2000 r. S. Ucar i Ö. Ucar ponownie zawarli związek małżeński. W listopadzie 2001 r. S. Ucar wraz z najmłodszym wspólnym dzieckiem wjechała na terytorium Niemiec na podstawie wizy udzielonej przez Landesamt für Bürger- und Ordnungsangelegenheiten (urząd ds. cudzoziemców kraju związkowego Berlin, zwany dalej „urzędem ds. cudzoziemców") w celu połączenia rodziny ze swoim małżonkiem oraz na podstawie zezwolenia na pobyt jej małżonka, którego ważność upływała w dniu 26 listopada 2002 r.

10. Co się tyczy sytuacji zawodowej Ö. Ucara, od maja 2000 r. do końca 2001 r. pozostawał on zatrudniony jako piekarz. Wraz z początkiem 2002 r. podjął on samodzielną działalność gospodarczą w zakresie piekarstwa, którą zakończył w październiku 2005 r., a do grudnia 2011 r. pozostawał znowu zatrudniony jako piekarz.

11. W dniu 28 listopada 2002 r. zezwolenie na pobyt S. Ucar zostało przedłużone o dwa lata, a w dniu 29 listopada 2004 r. udzielono dalszego przedłużenia na dwa lata. W celu udzielenia tych dwóch przedłużeń urząd ds. cudzoziemców upewnił się, że dzięki przychodom męża z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej S. Ucar miała zapewnione środki utrzymania.

12. W dniu 21 listopada 2006 r. urząd ds. cudzoziemców udzielił S. Ucar zezwolenia na pobyt w celu połączenia rodziny, uwzględniając fakt, że Ö. Ucar znowu wykonuje działalność jako pracownik najemny. Zezwolenie to było wielokrotnie przedłużane, ostatnio do dnia 12 grudnia 2013 r.

4 — Paragraf 55 ust. 1 AufenthG.

5 — Paragraf 55 ust. 2 AufenthG.

13. W dniu 16 sierpnia 2013 r. S. Ucar wystąpiła na podstawie § 4 ust. 5 AufenthG do urzędu ds. cudzoziemców z wnioskiem o wydanie zezwolenia na pobyt potwierdzającego prawo pobytu wynikające z układu stowarzyszeniowego EWG–Turcja, wskazując, że warunki określone w art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 zostały spełnione, zważywszy w szczególności na fakt, że jej małżonek wykonywał działalność w charakterze pracownika najemnego w sposób nieprzerwany od listopada 2005 r.

14. Decyzją z dnia 6 maja 2014 r. urząd ds. cudzoziemców odmówił jej dalszego przedłużenia prawa pobytu. Po pierwsze, uznał, że utrzymanie S. Ucar nie było zapewnione. Po drugie, stwierdził on również, że S. Ucar nie przysługiwało żadne prawo nabyte na podstawie art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80, ponieważ Ö. Ucar nie spełniał warunku przynależności do krajowego legalnego rynku pracy najemnej w okresie trzech lat bezpośrednio po przybyciu jego małżonki na terytorium Niemiec i po wydaniu jej pierwszego zezwolenia na pobyt przyznanego w celu połączenia rodziny z małżonkiem S. Ucar. Okoliczność, że Ö. Ucar wykonywał w sposób nieprzerwany działalność w charakterze pracownika najemnego od dnia 1 listopada 2005 r. do grudnia 2011 r., nie może wiązać się z powstaniem uprawnienia po stronie jego małżonki. Wreszcie, urząd ds. cudzoziemców stwierdził, że przedłużenie zezwolenia na pobyt Ö. Ucara nie może być zrównane z zezwoleniem na połączenie z pracownikiem w rozumieniu art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80, ponieważ zezwolenie to dotyczyło jego zdaniem jedynie pierwszego zezwolenia wydanego w chwili przybycia na terytorium państwa członkowskiego, a nie kolejnych zezwoleń.

15. Kwestionując powyższe ustalenia, S. Ucar wniosła do sądu odsyłającego skargę na decyzję urzędu ds. cudzoziemców z dnia 6 maja 2014 r.

16. Ze względu na wątpliwości dotyczące wykładni prawa Unii Verwaltungsgericht Berlin (sąd administracyjny w Berlinie) postanowił zawiesić postępowanie i w drodze postanowienia odsyłającego, które wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 24 września 2015 r., zwrócić się do Trybunału w sprawie C-508/15 z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 7 ust. 1 akapit pierwszy tiret pierwsze decyzji nr 1/80 należy interpretować w ten sposób, że przesłanki materialne tego przepisu są spełnione również wówczas, gdy trzyletni okres prawnego zamieszkiwania członka rodziny u pracownika tureckiego należącego do legalnego rynku pracy najemnej był poprzedzony innym okresem, w którym pracownik pierwotnie uprawniony do podjęcia zatrudnienia po uzyskaniu udzielonego członkowi rodziny na podstawie tego przepisu zezwolenia na połączenie z tym pracownikiem opuścił legalny rynek pracy najemnej państwa członkowskiego?

2) Czy art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 należy interpretować w ten sposób, że przedłużenie zezwolenia na pobyt należy traktować jako przewidziane w tym przepisie zezwolenie na połączenie z pracownikiem tureckim należącym do legalnego rynku pracy najemnej, jeśli dany członek rodziny zamieszkuje wraz z pracownikiem tureckim nieprzerwanie od udzielonego zezwolenia na połączenie w rozumieniu tego przepisu, jednakże ów pracownik po tymczasowym opuszczeniu legalnego rynku pracy najemnej państwa członkowskiego należy do niego ponownie dopiero w chwili przedłużenia zezwolenia na pobyt?”.

B – *Sprawa C-509/15*

17. Recep Kilic urodził się w Turcji w 1993 r. w trakcie urlopu jego rodziców, będących rezydentami niemieckimi, w ich kraju pochodzenia. Recep Kilic wjechał na terytorium Niemiec w dniu 16 kwietnia 1994 r. W tym czasie żaden z jego rodziców nie wykonywał działalności zawodowej.

18. W maju 1996 r. jego rodzice rozwiedli się i R. Kilic pozostał na wyłącznym utrzymaniu swojej matki, która w dniu 30 czerwca 1998 r. rozpoczęła pracę najemną i wykonywała ją w prawie nieprzerwany sposób do kwietnia 2003 r., daty rozpoczęcia urlopu macierzyńskiego, a następnie urlopu rodzicielskiego.

19. W dniu 5 maja 1997 r., w okresie gdy w prawie niemieckim wprowadzony został obowiązek posiadania zezwolenia na pobyt, R. Kilic uzyskał takie zezwolenie z okresem ważności wynoszącym dwa lata. W 1999 r., biorąc pod uwagę zaświadczenie od pracodawcy matki B. Kilica oraz pomimo faktu, że otrzymywała ona pomoc społeczną, zezwolenie na pobyt R. Kilica zostało przedłużone o jeden rok. Było ono następnie wielokrotnie przedłużane, aż do 10 listopada 2011 r., dnia, w którym R. Kilic nie posiadał już tymczasowych zaświadczeń.

20. Przeciwko R. Kilicowi, mającemu trudności w nauce, toczyły się liczne postępowania karne, w ramach których został skazany na kary pozbawienia wolności; w ostatnim wydanym wobec niego wyroku, ogłoszonym w dniu 11 czerwca 2013 r., orzeczono wobec niego środek stosowany wobec nieletnich w postaci pozbawienia wolności na okres trzech lat i trzech miesięcy za nielegalny obrót środkami odurzającymi w zorganizowanej grupie przestępczej. Został on zwolniony z więzienia w dniu 27 maja 2015 r.

21. W dniu 24 lipca 2014 r. urząd ds. cudzoziemców oddalił wniosek o przedłużenie zezwolenia na pobyt R. Kilica i nakazał jego wydalenie na podstawie § 53 pkt 1 i 2 oraz § 55 AufenthG. Urząd ten stwierdził, po pierwsze, że R. Kilic nie mógł powoływać się na jakiekolwiek prawa na podstawie układu stowarzyszeniowego EWG–Turcja lub na podstawie art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 z uwagi na to, że jego rodzice nie spełniali warunku przynależności do legalnego rynku pracy przez nieprzerwany okres trzech lat począwszy od momentu legalnego wjazdu R. Kilica na terytorium Niemiec. Po drugie, urząd ds. cudzoziemców uznał, że w świetle popełnionych wielokrotnych poważnych naruszeń, ryzyka recydywy, zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, jakie stwarza R. Kilic, powinien on zostać wydalony do Turcji. Takie wyważenie interesów pozwoliło na stwierdzenie, że bliskie powiązania o charakterze osobistym, jakie utrzymuje R. Kilic z terytorium niemieckim, powinny zostać w tych okolicznościach przesunięte na dalszy plan.

22. W dniu 1 września 2014 r. R. Kilic zaskarżył tę decyzję do sądu odsyłającego. Twierdził on, że przysługuje mu prawo pobytu na podstawie art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80, ponieważ jego matka wykonywała działalność jako pracownik najemny przez nieprzerwany okres blisko pięciu lat. Podniósł on również, że może korzystać ze szczególnej ochrony przed wydaleniem udzielanej obywatelom tureckim na mocy art. 14 tej decyzji.

23. W odrębnym postanowieniu, które wpłynęło tego samego dnia do sekretariatu Sądu, Verwaltungsgericht Berlin (sąd administracyjny w Berlinie) zwrócił się do Trybunału, w sprawie C-509/15, z jednym pytaniem prejudycjalnym, o następującym brzmieniu:

„Czy za zezwolenie na połączenie w rozumieniu art. 7 decyzji nr 1/80 można uznać sytuację, w której członkowi rodziny po zezwoleniu na połączenie z pierwotnie uprawnionymi członkami rodziny, którzy nie należeli do rynku pracy, przedłużone zostaje zezwolenie na pobyt w chwili, w której pierwotnie uprawniony, u którego członek rodziny ma swoje prawne miejsce zamieszkania, został pracownikiem?”.

C – *Postępowanie przed Trybunałem*

24. Postanowieniem z dnia 27 października 2015 r. sprawy C-508/15 i C-509/15 zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania oraz do wydania wyroku.

25. Sidika Ucar, urząd ds. cudzoziemców oraz Komisja Europejska jako jedyne przedstawiły uwagi na piśmie.

III – **Analiza prawna**

A – *Uwagi wstępne*

26. Dla przypomnienia, decyzja nr 1/80 stanowi, że pracownik turecki należący do legalnego rynku pracy w państwie członkowskim ma prawo do odnowienia zezwolenia na pracę po upływie jednego roku legalnego zatrudnienia, jeżeli był on zatrudniony u tego samego pracodawcy. Po trzech latach zatrudnienia ma on prawo przyjęcia oferty pracy w tym samym zawodzie u innego pracodawcy. Po czterech latach legalnego zatrudnienia wspomniany pracownik korzysta z uprawnienia do swobodnego dostępu do dowolnej pracy najemnej w tym państwie członkowskim. W odniesieniu do praw nabytych na podstawie art. 6 decyzji nr 1/80 wskazano również, że „urlopy wypoczynkowe i nieobecność w pracy z powodu macierzyństwa, wypadku przy pracy lub krótkotrwałej choroby są wliczane do okresu legalnego zatrudnienia”[6]. Co się tyczy okresów niezawinionego bezrobocia oraz nieobecności w pracy z powodu długotrwałej choroby, „jakkolwiek nie zaliczają się [one] do okresu legalnego zatrudnienia, nie naruszają [one] praw nabytych z tytułu poprzedniego zatrudnienia”[7].

27. Równocześnie z utrwaleniem praw w zakresie dostępu do rynku pracy przysługujących pracownikowi tureckiemu, który wjechał legalnie na terytorium państwa członkowskiego, następuje poprawa sytuacji członków jego rodziny. Jeżeli uzyskali oni zgodę na dołączenie do tego pracownika na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego, członkowie jego rodziny nabywają prawo przyjęcia dowolnej oferty pracy po upływie przynajmniej trzech lat legalnego zamieszkiwania w tym państwie. Po upływie pięciu lat legalnego pobytu członkowie rodziny korzystają z uprawnienia do swobodnego dostępu do dowolnej pracy najemnej w tym państwie członkowskim. Bez znaczenia jest w tym przypadku, czy członkowie ci zgłosili zamiar faktycznego wykonywania pracy najemnej czy też nie[8].

28. Co się tyczy kwestii dostępu pracownika tureckiego oraz członków jego rodziny do rynku pracy danego państwa członkowskiego, Trybunał stwierdził, że prawo pobytu powinno zostać uznane za konsekwencję dostępu do tego rynku. Możliwość skutecznego przyjęcia oferty pracy lub korzystania ze swobodnego dostępu do dowolnej pracy najemnej pociąga za sobą w sposób oczywisty możliwość przebywania na terytorium państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest przedmiotowa praca lub w którym przedstawiona została oferta[9].

6 — Artykuł 6 ust. 2 decyzji nr 1/80.

7 — Artykuł 6 ust. 2 decyzji nr 1/80.

8 — Trybunał zdaje się w istocie przyznawać, że można dochodzić prawa pobytu w związku z wykonywaniem pracy najemnej, nawet w przyszłości: zob. w odniesieniu do art. 6 ust. 1 decyzji nr 1/80 wyrok z dnia 10 lutego 2000 r., Nazli, C-340/97, EU:C:2000:77, pkt 37. Przede wszystkim, w odróżnieniu od pracowników tureckich, do których ma zastosowanie rzeczony art. 6 ust. 1 decyzji nr 1/80, status członków rodziny, o których mowa w art. 7 tej decyzji, nie jest uzależniony od wykonywania pracy najemnej; zob. wyroki: z dnia 7 lipca 2005 r., Aydinli, C-373/03, EU:C:2005:434, pkt 29; z dnia 18 lipca 2007 r., Derin, C-325/05, EU:C:2007:442, pkt 56; a także z dnia 25 września 2008 r., Er, C-453/07, EU:C:2008:524, pkt 31. Argument podniesiony przez urząd ds. cudzoziemców w odniesieniu do braku zainteresowania ze strony S. Ucara wykonywaniem jakiejkolwiek działalności zawodowej wydaje się w tych okolicznościach pozbawiony znaczenia dla sprawy. Równie nieistotny byłby taki sam argument podniesiony przeciwko R. Kilicowi (zob. wyrok z dnia 25 września 2008 r., Er, C-453/07, EU:C:2008:524, pkt 34).

9 — Zobacz w odniesieniu do art. 6 decyzji nr 1/80, pośród obszernego orzecznictwa, wyroki: z dnia 20 września 1990 r., Sevince, C-192/89, EU:C:1990:322, pkt 26; z dnia 29 maja 1997 r., Eker, C-386/95, EU:C:1997:257, pkt 19; z dnia 30 września 1997 r., Ertanir, C-98/96, EU:C:1997:446, pkt 26; z dnia 7 lipca 2005 r., Dogan, C-383/03, EU:C:2005:436, pkt 14; a także z dnia 10 stycznia 2006 r., Sedef, C-230/03, EU:C:2006:5, pkt 33, 34.
Zobacz w odniesieniu do art. 7 decyzji nr 1/80, również pośród obszernego orzecznictwa, wyroki: z dnia 17 kwietnia 1997 r., Kadiman, C-351/95, EU:C:1997:205, pkt 29; z dnia 16 marca 2000 r., Ergat, C-329/97, EU:C:2000:133, pkt 40; z dnia 22 czerwca 2000 r., Eyüp, C-65/98, EU:C:2000:336, pkt 29; z dnia 11 listopada 2004 r., Cetinkaya, C-467/02, EU:C:2004:708, pkt 31; z dnia 7 lipca 2005 r., Aydinli, C-373/03, EU:C:2005:434, pkt 25; z dnia 18 lipca 2007 r., Derin, C-325/05, EU:C:2007:442, pkt 40, 47; z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 21; a także z dnia 19 lipca 2012 r., Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, pkt 28.

29. Tymczasem to właśnie kwestia pobytu S. Ucar i R. Kilica stanowi przedmiot niniejszych odesłań prejudycjalnych. Jeżeli nabyli oni prawo dostępu do rynku pracy w Niemczech na podstawie art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80, urząd ds. cudzoziemców powinien uznać ich prawo pobytu już nie tylko na podstawie samych przepisów prawa krajowego, lecz także na podstawie powyższej decyzji. Trudność pojawia się ze względu na okoliczność, że pracownik turecki, do którego dołączyli S. Ucar i R. Kilic, nie miał bądź nie zachował statusu pracownika należącego do legalnego rynku pracy w okresie trzech lat bezpośrednio następującym po ich przybyciu do Niemiec. Zgodnie z przyjętą przez władze niemieckie wykładnią decyzji nr 1/80 oraz układu stowarzyszeniowego EWG–Turcja S. Ucar mogła nabyć uprawnienia na podstawie art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 wyłącznie wówczas, gdyby jej małżonek wykonywał legalną i nieprzerwaną pracę najemną począwszy od listopada 2001 r. – daty wjazdu S. Ucar na terytorium Niemiec – do listopada 2004 r. Podobnie R. Kilic mógłby nabyć takie uprawnienia tylko pod warunkiem, że jego matka wykonywała taką pracę począwszy od kwietnia 1994 r. – daty przybycia R. Kilica na terytorium Niemiec – do kwietnia 1997 r. Tego właśnie dotyczy skierowane do Trybunału w sprawie C-508/15 pierwsze pytanie prejudycjalne [10].

30. Ponadto gdyby Trybunał potwierdził wykładnię przyjętą przez urząd ds. cudzoziemców oraz to, że prawa wywodzące się z art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 mogą powstać, wyłącznie gdy pracownik, do którego dołączył na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego członek jego rodziny, należy – od chwili przybycia tego członka i przez cały niezbędny do nabycia tych praw okres – do legalnego rynku pracy, sąd odsyłający zwraca się ponadto do Trybunału o wyjaśnienie, czy decyzja o przedłużeniu zezwolenia na pobyt temu członkowi jest równoważna pierwotnej decyzji w sprawie zezwolenia na osiedlenie w celu łączenia rodzin, w ten sposób, że okres, w którym pracownik turecki musi należeć do legalnego rynku pracy, mógłby również skutecznie biec począwszy od dnia wydania decyzji o przedłużeniu, a nie wyłącznie od dnia pierwszego wjazdu członka rodziny na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego. Tego właśnie dotyczy drugie pytanie przedstawione w sprawie C-508/15 oraz jedyne pytanie w sprawie C-509/15. Jednak z uwagi na odpowiedź, jaką zasugeruję Trybunałowi na pytanie pierwsze w sprawie C-508/15, zajmę się tą kwestią wyłącznie posiłkowo.

B – *W przedmiocie pierwszego pytania postawionego w sprawie C-508/15*

31. W pierwszym pytaniu przedstawionym w sprawie C-508/15 sąd odsyłający zwraca się w istocie do Trybunału o wyjaśnienie, czy art. 7 ust. 1 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 należy interpretować w ten sposób, że przepis ten przyznaje prawo pobytu członkowi rodziny pracownika tureckiego, który osiedlił się w Niemczech, jeżeli pracownik ten należy do legalnego rynku pracy przez nieprzerwany okres trzech lat i podczas tego okresu wspólnie zamieszkiwał z nim członek jego rodziny, przy czym okoliczność, że członek rodziny nie wjechał na terytorium niemieckie bezpośrednio po upływie tego okresu, nie stoi temu na przeszkodzie.

32. W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie konieczne jest powrócenie na chwilę do ogólnych rozważań Trybunału zawartych w orzecznictwie dotyczącym art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80, a następnie zajęcie się w szczególności pojęciem przynależności do legalnego rynku pracy.

10 — Jestem przekonany, że kwestia ta ma również znaczenie w sprawie C-509/15 i w sytuacji R. Kilica. Sąd odsyłający zwraca się do Trybunału z pytaniem o zgodność z art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 wymogu nałożonego przez władze krajowe, zgodnie z którym pracownik turecki, do którego dołączył na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego członek jego rodziny, powinien zachować status pracownika należącego do legalnego rynku pracy przez okres trzech lat bezpośrednio następujący po przybyciu tego członka wyłącznie w odniesieniu do sytuacji S. Ucar. Z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi w sprawie C-509/15 wynika jednak, że R. Kilicowi odmówiono przedłużenia jego zezwolenia na pobyt w szczególności z uwagi na fakt, że zdaniem urzędu ds. cudzoziemców nie mógł on się powoływać na jakiekolwiek prawo na podstawie art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80, ponieważ jego matka nie spełniała tego wymogu. Do sytuacji R. Kilica należy zatem zastosować ustalenia poczynione w ramach rozpatrywania pytania pierwszego postawionego w sprawie C-508/15.

1. Artykuł 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 w orzecznictwie Trybunału

33. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 ma skutek bezpośredni, tak że obywatele tureccy, do których ten przepis się stosuje, mogą powołać się na niego bezpośrednio przed sądami krajowymi państw członkowskich w celu spowodowania odstąpienia od stosowania niezgodnych z tym przepisem norm prawa wewnętrznego [11]. Ponadto rzeczony artykuł należy do postanowień socjalnych decyzji nr 1/80, wzorujących się na art. 45–47 TFUE, które stanowią dodatkowy krok w kierunku osiągnięcia swobodnego przepływu pracowników, wobec czego zasady przyjęte w ramach tych ostatnich artykułów powinny być w miarę możliwości stosowane do obywateli tureckich korzystających z praw przysługujących im na podstawie wspomnianej decyzji [12].

34. Trybunał orzekł ponadto, że art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 ustanawia „system stopniowego nabywania praw", który służy realizacji celu dwojakiego rodzaju [13]. I tak, Trybunał stwierdził, że „[n]ajpierw, przed upływem *początkowego* okresu trzech lat, przepis ten ma umożliwiać obecność członków rodziny pracownika migrującego u jego boku, ułatwiając w ten sposób, za pomocą łączenia rodzin, zatrudnienie i pobyt pracownika tureckiego legalnie zintegrowanego w przyjmującym państwie członkowskim […]. Następnie ten sam przepis ma wzmacniać trwałą integrację rodziny tureckiego pracownika migrującego w przyjmującym państwie członkowskim, przyznając danemu członkowi rodziny po trzech latach legalnego zamieszkiwania prawo dostępu do rynku pracy. Głównym realizowanym w ten sposób celem jest ustabilizowanie sytuacji tego członka rodziny, który na tym etapie jest już legalnie zintegrowany w przyjmującym państwie członkowskim, poprzez danie mu środków do samodzielnego utrzymania się w danym państwie, a zatem – poprzez postawienie go w sytuacji niezależnej od sytuacji pracownika migrującego" [14]. W konsekwencji interpretowany w świetle celu realizowanego przez decyzję nr 1/80 „system wprowadzony w szczególności przez art. 7 akapit pierwszy tejże decyzji zmierza do stworzenia warunków sprzyjających łączeniu rodzin" [15].

35. Co się tyczy swobody działania pozostawionej państwom członkowskim, o ile zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zachowują one kompetencje w zakresie regulacji warunków pierwszego wjazdu pracowników tureckich na ich terytorium, a także warunków, na jakich mogą oni wejść po raz pierwszy na rynek pracy [16], o tyle jednak, jeżeli wspomniani obywatele spełniają warunki przewidziane w jednym z przepisów decyzji nr 1/80 i przysługują im z tego tytułu prawa, które decyzja ta im przyznaje, te same państwa członkowskie nie są uprawnione do przyjmowania uregulowania o charakterze innym aniżeli to wynikające z decyzji nr 1/80 lub ustanawiające warunki inne aniżeli te, które zostały przez tę decyzję przewidziane [17]. Państwo członkowskie nie może zatem jednostronnie zmieniać zakresu systemu progresywnej integracji obywateli tureckich w przyjmującym państwie członkowskim [18].

11 — Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 22 czerwca 2000 r., Eyüp, C-65/98, EU:C:2000:336, pkt 25; z dnia 18 lipca 2007 r., Derin, C-325/05, EU:C:2007:442, pkt 47; z dnia 25 września 2008 r., Er, C-453/07, EU:C:2008:524, pkt 25; z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 20; z dnia 8 grudnia 2011 r., Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, pkt 48; a także z dnia 29 marca 2012 r., Kahveci, C-7/10 i C-9/10, EU:C:2012:180, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo.

12 — Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 17 kwietnia 1997 r., Kadiman, C-351/95, EU:C:1997:205, pkt 30; z dnia 10 stycznia 2006 r., Sedef, C-230/03, EU:C:2006:5, pkt 33; a także z dnia 19 lipca 2012 r., Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, pkt 48.

13 — Zobacz wyrok z dnia 29 marca 2012 r., Kahveci, C-7/10 i C-9/10, EU:C:2012:180, pkt 31.

14 — Wyrok z dnia 29 marca 2012 r., Kahveci, C-7/10 i C-9/10, EU:C:2012:180, pkt 32, 33 i przytoczone tam orzecznictwo. Wyróżnienie moje. W dalszej części mojej analizy powrócę do znaczenia, jakie należy nadać – bądź też jakiego nie należy nadawać – użyciu przez Trybunał przymiotnika „początkowy".

15 — Wyrok z dnia 29 marca 2012 r., Kahveci, C-7/10 i C-9/10, EU:C:2012:180, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo.

16 — Zobacz pośród obszernego orzecznictwa wyroki: z dnia 16 grudnia 1992 r., Kus, C-237/91, EU:C:1992:527, pkt 25; z dnia 5 października 1994 r., Eroglu, C-355/93, EU:C:1994:369, pkt 10; z dnia 17 kwietnia 1997 r., Kadiman, C-351/95, EU:C:1997:205, pkt 31; z dnia 10 lutego 2000 r., Nazli, C-340/97, EU:C:2000:77, pkt 29; a także z dnia 29 września 2011 r., Unal, C-187/10, EU:C:2011:623, pkt 41.

17 — Zobacz wyroki: z dnia 16 czerwca 2011 r., Pehlivan, C-484/07, EU:C:2011:395, pkt 56; z dnia 29 marca 2012 r., Kahveci, C-7/10 i C-9/10, EU:C:2012:180, pkt 36. Zobacz także wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 61.

18 — Zobacz wyroki: z dnia 16 czerwca 2011 r., Pehlivan, C-484/07, EU:C:2011:395, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 29 marca 2012 r., Kahveci, C-7/10 i C-9/10, EU:C:2012:180, pkt 37.

36. Należy zatem ustalić, czy wymagając – w celu przyznania praw wynikających z art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 – żeby pracownik turecki, do którego dołączył na terytorium danego państwa członkowskiego członek jego rodziny, należał, z datą przybycia tego członka rodziny, do legalnego rynku pracy przez cały okres niezbędny do nabycia praw przewidzianych w tym przepisie, przy czym równoważne okresy przynależności do tego rynku, następujące po tej dacie, nie mogą zostać uwzględnione, władze niemieckie dokonały jednostronnej zmiany zakresu systemu, o którym wspomniałem wcześniej.

2. Przynależność do legalnego rynku pracy i przesłanki nabycia praw przewidzianych w art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80

37. Po spełnieniu jakich konkretnych przesłanek członek rodziny pracownika tureckiego może nabyć prawa na podstawie art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80? Chociaż Trybunał udzielił już częściowo odpowiedzi na to pytanie, to jednak nie zajął on nigdy wyraźnego stanowiska w kwestii kolejności, w jakiej przesłanki te powinny zostać spełnione.

38. Zanim zajmę się dokonaną przez Trybunał wykładnią powyższych warunków, pragnę zauważyć, że sam tekst art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 nie przewiduje żadnych porównywalnych, expressis verbis, wymogów, jak te określone przez władze niemieckie. Z lektury tego artykułu wynika bowiem po prostu, że członek rodziny pracownika tureckiego należącego do legalnego rynku pracy w danym państwie członkowskim, któremu zezwolono na dołączenie do tego pracownika, ma co do zasady prawo przyjęcia dowolnej oferty pracy, jeżeli zamieszkuje w tym państwie legalnie od co najmniej trzech lat (art. 7 akapit pierwszy tiret pierwsze decyzji nr 1/80), a następnie korzysta tam z dostępu do dowolnej pracy najemnej, jeżeli zamieszkuje tam legalnie od co najmniej pięciu lat (art. 7 akapit pierwszy tiret drugie decyzji nr 1/80).

39. Trybunał zinterpretował art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 w ten sposób, że „nabycie uprawnień przewidzianych w tym przepisie jest uzależnione od łącznego spełnienia dwóch przesłanek, a mianowicie, po pierwsze, bycia członkiem rodziny pracownika tureckiego należącego już do legalnego rynku pracy przyjmującego państwa członkowskiego i, po drugie, uzyskania zgody odpowiednich władz tego państwa na dołączenie do tego pracownika. Gdy wspomniane przesłanki są spełnione, dla celów stosowania art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 pozostaje do zweryfikowania, czy dany obywatel turecki od określonego czasu zamieszkuje legalnie na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego z pracownikiem, od którego wywodzą się jego uprawnienia” [19].

40. W swoim orzecznictwie Trybunał odwołuje się w sposób zamienny do „początkowego [pierwotnego] okresu” [20] trzech lat, do „trzyletniego okresu” [21], do „pewnego okresu” [22] czy też jeszcze do „okres[u] trzech lat liczon[ego] od wjazdu danego członka rodziny na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego” [23]. Te elementy nie wydają mi się decydujące. Po pierwsze, użycie sformułowania „początkowego okresu” ma jedynie na celu odróżnienie tego okresu od dodatkowego, kolejnego dwuletniego okresu, który uprawnia na podstawie art. 7 akapit pierwszy tiret drugie decyzji nr 1/80 do korzystania przez członka rodziny pracownika tureckiego należącego do legalnego rynku

19 — Wyrok z dnia 29 marca 2012 r., Kahveci, C-7/10 i C-9/10, EU:C:2012:180, pkt 26, 27 i przytoczone tam orzecznictwo. W wyroku z dnia 19 lipca 2012 r., Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, pkt 29, Trybunał wyszczególnił ostatecznie trzy przesłanki.

20 — Zobacz wyroki: z dnia 17 kwietnia 1997 r., Kadiman, C-351/95, EU:C:1997:205, pkt 32, 33; z dnia 21 stycznia 2010 r., Bekleyen, C-462/08, EU:C:2010:30, pkt 36; z dnia 16 czerwca 2011 r., Pehlivan, C-484/07, EU:C:2011:395, pkt 45, 51, 55; z dnia 29 marca 2012 r., Kahveci, C-7/10 i C-9/10, EU:C:2012:180, pkt 32; a także z dnia 19 lipca 2012 r., Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, pkt 39.

21 — Zobacz wyroki: z dnia 11 listopada 2004 r., Cetinkaya, C-467/02, EU:C:2004:708, pkt 30; z dnia 7 lipca 2005 r., Aydinli, C-373/03, EU:C:2005:434, pkt 24, 29; z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 19, 30, 58; a także z dnia 16 czerwca 2011 r., Pehlivan, C-484/07, EU:C:2011:395, pkt 36, 38, 60, 61, 64.

22 — Zobacz wyrok z dnia 21 stycznia 2010 r., Bekleyen, C-462/08, EU:C:2010:30, pkt 26.

23 — Wyrok z dnia 16 czerwca 2011 r., Pehlivan, C-484/07, EU:C:2011:395, pkt 52. Porównaj jednak z pkt 60 tego wyroku, w którym Trybunał zaniechał tego niepotrzebnego doprecyzowania w świetle okoliczności sprawy.

pracy w danym państwie członkowskim ze swobodnego dostępu do dowolnej pracy najemnej. Po drugie, uściślenie zawarte w wyroku Pehlivan [24] ma charakter całkiem odosobniony i zostało dokonane w sprawie, w ramach której nie pojawił się żaden problem natury chronologicznej, z jakim należy się zmierzyć w niniejszej sprawie [25].

41. Co się tyczy sytuacji zarówno S. Ucar, jak i R. Kilica, jest oczywiste, że spełniają oni przesłanki tradycyjnie przyjęte przez Trybunał w celu skorzystania z praw przyznanych w art. 7 decyzji nr 1/80. Obydwoje są członkami rodziny pracownika tureckiego i w sposób prawidłowy zezwolono im na dołączenie do niego na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego. Bezsporne jest również, że obydwoje spełnili wymóg rzeczywistego zamieszkiwania we wspólnym gospodarstwie domowym [26].

42. Wreszcie, orzecznictwo wymaga, aby pracownik turecki, do którego dołączył członek rodziny, należał do legalnego rynku pracy państwa członkowskiego „podczas całego okresu wymaganego do nabycia przez członka rodziny prawa dostępu do rynku pracy" [27] wspomnianego państwa członkowskiego. Przynależność do legalnego rynku pracy jest pojęciem odrębnym od wykonywania legalnego zatrudnienia, o którym mowa w art. 6 ust. 1 decyzji nr 1/80 [28]. Tymczasem w odniesieniu do przynależności do legalnego rynku pracy Trybunał orzekł, że „pojęcie to należy odnosić do wszystkich pracowników, którzy zastosowali się do prawnych uregulowań przyjmującego państwa członkowskiego i którzy w związku z tym mają prawo wykonywać działalność zawodową w tym państwie" [29]. Przejściowa przerwa w stosunku pracy niekoniecznie musi powodować, że pracownik turecki przestaje przynależeć do legalnego rynku pracy przyjmującego państwa członkowskiego, a przynajmniej w rozsądnym okresie niezbędnym do znalezienia innej pracy najemnej, i to bez względu na przyczynę jego nieobecności na rynku pracy, o ile nieobecność ta ma charakter tymczasowy [30]. Ostatecznie, „pracownik turecki jest wykluczony z legalnego rynku pracy dopiero w razie braku obiektywnej możliwości powrotu na ten rynek lub przekroczenia rozsądnego terminu niezbędnego do znalezienia nowej pracy najemnej po okresie przejściowej nieaktywności" [31].

43. Ponadto – jak zauważyła Komisja – nabycie praw na podstawie art. 6 decyzji nr 1/80 jest dopuszczalne nawet wówczas, gdy wymagana przez ten przepis przynależność do legalnego rynku pracy nie jest skuteczna od samej chwili przybycia zainteresowanego pracownika tureckiego – który może nawet nie mieć w tym momencie statusu pracownika – na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego [32]. Biorąc pod uwagę cel realizowany przez art. 7 decyzji nr 1/80, nakładanie w ramach jego stosowania wymogu, który nie istnieje przy stosowaniu art. 6 tej decyzji, byłoby niewłaściwe.

44. W odniesieniu do rzeczonego celu nie mogę zgodzić się z argumentem urzędu ds. cudzoziemców, że jeżeli art. 7 decyzji nr 1/80 miałby być interpretowany w ten sposób, że możliwe byłoby przyznanie praw z niego wynikających, nawet jeśli okres przynależności do legalnego rynku zatrudnienia nie zakończył się bezpośrednio po przybyciu członka rodziny, to brak byłoby spójności pomiędzy tym przepisem a realizowanym celem, ponieważ w takim przypadku nie byłoby już mowy o wspieraniu łączenia rodzin. Moim zdaniem bowiem w celu tworzenia warunków sprzyjających łączeniu rodzin

24 — Wyrok z dnia 16 czerwca 2011 r., C-484/07, EU:C:2011:395, pkt 52.

25 — Zobacz analogicznie opinia rzecznika generalnego Y. Bota w sprawie Dülger, C-451/11, EU:C:2012:331, pkt 24.

26 — Zobacz wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo.

27 — Wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 32.

28 — Zobacz wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 22.

29 — Wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 23.

30 — Zobacz wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo.

31 — Wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 25. Trybunał sprecyzował również, że powyższe rozważania, których dokonał w kontekście wykładni art. 6 ust. 1 decyzji nr 1/80, mogą zostać powtórzone przy okazji wykładni art. 7 akapit pierwszy tej decyzji (zob. wyrok z dnia 18 grudnia 2008 r., Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, pkt 27, 28). Należałoby ponadto zastanowić się nad znaczeniem nauki płynącej z orzecznictwa w odniesieniu do sytuacji S. Ucar. Chociaż jest oczywiste, że Ö. Ucar nie wykonywał pracy najemnej w okresie trzech lat następujących po przybyciu jego małżonki na terytorium niemieckie (a więc od listopada 2001 r. do listopada 2004 r.), to prowadził on podczas tego okresu działalność na własny rachunek, najwyraźniej w zgodzie z ustawodawstwem krajowym, i tym samym przynależał w sposób ciągły do legalnego rynku pracy w znaczeniu, jakie nadaje temu terminowi prawo krajowe.

32 — Zobacz w szczególności wyrok z dnia 24 stycznia 2008 r., Payir i in., C-294/06, EU:C:2008:36, pkt 45.

art. 7 decyzji nr 1/80 nie powinien być interpretowany zbyt rygorystycznie. Okoliczność, że pracownik turecki przynależał do legalnego rynku pracy w przyjmującym państwie członkowskim przez cały wymagany okres jedynie po przybyciu członka jego rodziny, który do niego dołączył, nie umniejsza znaczenia koncepcji, zgodnie z którą zatrudnienie i pobyt pracownika tureckiego już zintegrowanego jest bardziej znośne, jeżeli jest on w stanie w sposób trwały odbudować swoją rodzinę.

45. W związku z tym należy uznać, że wymagając od pracowników tureckich – w celu przyznania członkom ich rodzin praw określonych w art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 – ich przynależności do legalnego rynku pracy przez okres niezbędny do nabycia tych praw, od chwili przybycia tych członków, przy czym niemożliwe jest uwzględnienie późniejszych, równoważnych okresów przynależności do legalnego rynku pracy, władze niemieckie postawiły warunek nieprzewidziany w decyzji nr 1/80.

46. Będąc utwierdzony w moim przekonaniu z uwagi na okoliczność, że – przypominam – decyzja nr 1/80 nie zawiera żadnych wyraźnych sprzecznych przepisów, stwierdzam, że konkretnie rzecz ujmując, S. Ucar, która rzeczywiście zamieszkiwała ze swoim małżonkiem we wspólnym gospodarstwie domowym przez okres blisko 14 lat, nabyła prawa na podstawie art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 od chwili, w której przynależący do legalnego rynku pracy Ö. Ucar zaczął wykonywać przez nieprzerwany okres trzech lat działalność zawodową w pełnej zgodzie z postanowieniami art. 6 decyzji nr 1/80. Tak więc począwszy od listopada 2008 r. S. Ucar korzysta z praw wywodzących się z art. 7 akapit pierwszy tiret pierwsze decyzji nr 1/80, a począwszy od listopada 2010 r. z praw wynikających z art. 7 akapit pierwszy tiret drugie tej decyzji. Co się tyczy R. Kilica, to nabył on prawo na podstawie art. 7 akapit pierwszy tiret pierwsze decyzji nr 1/80 od chwili, w której jego matka zaczęła przynależeć do legalnego rynku pracy przez okres wystarczający do powstania tego prawa, czyli od czerwca 2001 r. [33].

47. Władze niemieckie uważają, że taka wykładnia spowodowałaby znaczne rozszerzenie podmiotowego zakresu stosowania art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80. Podobne ryzyko, jakie może pojawić się z różnych powodów, zostało już przywołane w kontekście wyroku z dnia 19 lipca 2012 r., Dülger [34]. Trybunał przypomniał tam, że art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 „wyraźnie uzależnia połączenie rodziny od zezwolenia na dołączenie do tureckiego pracownika migrującego, które jest udzielane zgodnie z przepisami przyjmującego państwa członkowskiego. Warunek ten […] jest uzasadniony tym, że w ramach stowarzyszenia EWG–Turcja łączenie rodzin nie stanowi prawa członków rodziny tureckiego pracownika migrującego, lecz wręcz przeciwnie, jest uzależnione od wydania przez organ krajowy decyzji, które następuje tylko i wyłącznie na podstawie przepisów danego państwa członkowskiego, z zastrzeżeniem wymogu poszanowania praw podstawowych […]” [35]. Innymi słowy, okoliczność, że przyjmujące państwo członkowskie zezwala na łączenie rodzin, nie oznacza, iż art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 będzie mógł wywoływać skutki. Podmiotowy zakres zastosowania tego przepisu jest zatem przede wszystkim określony w krajowych przepisach prawa.

33 — Nie wydaje się, żeby R. Kilic mógł się powołać na art. 7 akapit drugi decyzji nr 1/80, który reguluje w sposób szczególny sytuację dzieci pracowników tureckich należących do legalnego rynku pracy. Nie ulega jednak wątpliwości, że dzieci te mogą powołać się również na uprawnienia w dziedzinie zatrudnienia przyznane w art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 (zob. wyrok z dnia 19 listopada 1998 r., Akman, C-210/97, EU:C:1998:555, pkt 34). Recep Kilic wydaje się nie spełniać warunków nabycia prawa swobodnego dostępu do rynku pracy, przewidzianego w art. 7 akapit pierwszy tiret drugie tej decyzji. Akta sprawy przedstawione Trybunałowi nie zawierają w każdym razie wystarczająco szczegółowych powodów mogących podlegać zakresowi art. 6 ust. 2 decyzji nr 1/80, dla których matka R. Kilica zaprzestała wykonywania działalności zawodowej.

34 — C-451/11, EU:C:2012:504.

35 — Wyrok z dnia 19 lipca 2012 r., Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, pkt 61, 62 i przytoczone tam orzecznictwo.

48. Uwzględniając wszystkie powyższe powody, art. 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 należy interpretować w ten sposób, że członek rodziny pracownika tureckiego, który uzyskał zezwolenie na wjazd na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego w ramach łączenia rodzin, może, o ile spełnia wszystkie inne przewidziane w nim warunki, powoływać się na przyznane mu przez ten przepis prawa, jeżeli okres trzech lub pięciu lat, w którym pracownik turecki, do którego on dołączył, nie następuje bezpośrednio po przybyciu rzeczonego członka rodziny na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego.

C – *W przedmiocie pytania drugiego przedstawionego w sprawie C-508/15 oraz jedynego pytania przedstawionego w sprawie C-509/15*

49. Jak zapowiedziałem, w świetle odpowiedzi, jaką sugeruję Trybunałowi na pytanie pierwsze w sprawie C-508/15, uważam, że udzielenie odpowiedzi na pytanie drugie w sprawie C-508/15 oraz na jedyne pytanie w sprawie C-509/15 nie jest konieczne.

50. Niemniej jednak pragnę przypomnieć sądowi odsyłającemu, który w sprawie C-509/15 ma do czynienia z nakazem wydalenia, kilka istotnych elementów orzecznictwa Trybunału dotyczącego art. 14 decyzji nr 1/80, przy czym zdaję sobie w pełni sprawę, że skierowany do Trybunału niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie dotyczy w żadnym razie tego przepisu. Uwagi przedstawione przez urząd ds. cudzoziemców w tej sprawie skupiają się niemniej jednak również na zgodności z prawem decyzji o wydaleniu skierowanej przeciwko R. Kilicowi [36].

51. Pragnę w każdym razie przypomnieć, że w celu wykładni wyjątku ze względu na porządek publiczny zawartego w art. 14 decyzji nr 1/80 należy odwołać się do wykładni podobnego wyjątku w odniesieniu do swobodnego przepływu pracowników [37]. Pojęcie porządku publicznego „zakłada, oprócz wystąpienia zakłócenia porządku społecznego, jakie stanowi każde przestępstwo, istnienie rzeczywistego i wystarczająco poważnego zagrożenia jednego z fundamentalnych interesów społeczeństwa” [38]. Jako że wyjątek ze względu na porządek publiczny podlega wykładni ścisłej, „wyrok karny może uzasadnić wydalenie jedynie wówczas, gdy okoliczności będące podstawą tego skazania ujawniły zachowanie danej osoby stanowiące aktualne zagrożenie dla porządku publicznego” [39]. Obywatel turecki „traci prawa, które wywodzi bezpośrednio z decyzji nr 1/80, w drodze wydalenia tylko wtedy, gdy zastosowanie tego środka uzasadnia fakt, iż indywidualne zachowanie danej osoby wskazuje na realne zagrożenie wywołania nowych i poważnych zakłóceń porządku publicznego” [40].

52. Sąd odsyłający będzie musiał zatem sprawdzić w razie potrzeby, czy warunki te zostały spełnione w przypadku R. Kilica.

36 — Należy jednak podkreślić, że większość tych uwag dotyczy rozbieżności zdań pomiędzy urzędem ds. cudzoziemców a sądem odsyłającym w kwestii mającego zastosowanie prawa krajowego, która to rozbieżność w sposób oczywisty nie podlega kontroli Trybunału.

37 — Zobacz wyrok z dnia 10 lutego 2000 r., Nazli, C-340/97, EU:C:2000:77, pkt 56.

38 — Wyroki: z dnia 10 lutego 2000 r., Nazli, C-340/97, EU:C:2000:77, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 7 lipca 2005 r., Aydinli, C-373/03, EU:C:2005:434, pkt 27.

39 — Wyrok z dnia 10 lutego 2000 r., Nazli, C-340/97, EU:C:2000:77, pkt 58. Zobacz także wyroki: z dnia 16 marca 2000 r., Ergat, C-329/97, EU:C:2000:133, pkt 46; z dnia 7 lipca 2005 r., Dogan, C-383/03, EU:C:2005:436, pkt 24; z dnia 8 grudnia 2011 r., Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, pkt 49.

40 — Wyrok z dnia 10 lutego 2000 r., Nazli, C-340/97, EU:C:2000:77, pkt 61.

IV – **Wnioski**

53. W świetle powyższych rozważań proponuję Trybunałowi, aby odpowiedział na pytania przedłożone mu przez Verwaltungsgericht Berlin (sąd administracyjny w Berlinie) w następujący sposób:

Artykuł 7 akapit pierwszy decyzji nr 1/80 z dnia 19 września 1980 r. w sprawie rozwoju stowarzyszenia wydanej przez Radę Stowarzyszenia ustanowioną na mocy Układu ustanawiającego stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją należy interpretować w ten sposób, że członek rodziny pracownika tureckiego, który uzyskał zezwolenie na wjazd na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego w ramach łączenia rodzin, może, o ile spełnia wszystkie inne przewidziane w nim przesłanki, powoływać się na przyznane mu przez ten przepis prawa, jeżeli okres trzech lub pięciu lat, w którym pracownik turecki, do którego on dołączył, nie następuje bezpośrednio po przybyciu rzeczonego członka rodziny na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego.